

almak istemesine kızgınlığı da bu sebeptir.

Gözün Kalır Geride hayatın içinden, insanı anlatan bu ve benzeri hikâyeler gibi birçok hikâyeden oluşuyor. Burada sadece birkaçının örneği verildi. Yazar kullandığı dil ve üslup olarak da hayatın içinde kalmayı tercih etmiş. Akıcı bir dil ve yaşamdan sözcüklerle hatta bazen argo birtakım sözcüklerle hayatın içinden olayları yine o hayatın içinden insanların diliyle aktarabilmiş. *Gözün Kalır Geride* bu sayede okuyucuyu saran bir samimiyet ve yakınlığa sahip.

Yazarın “İnsanlık, kendi derdini unutup başkalarına yanmaktır.” ifadesinde neşvünema bulan bu kısa

hikâyeler, okuyucunun kendi iç dünyasında, kendisine has ruh iklimiyle yeniden yazılacaktır.

Güder, bu son kitabı *Gözün Kalır Geride* ile hayata ve insana dair olanı yazarken mümkün olduğunca gerçeğe yaklaşmaya çalışmış. Kuşkusuz ayna tuttuğu hayatların ve insanların içinde kanlı canlı kendisi de olduğu için hikâyelerde yazar kendi silüetini gizlememiş. Belki de gizleme ihtiyacı hissetmemiş.

Selami Güder ilk kitabı *Cemre Düştü Yüreğe* (deneme) ve *Hikâyeden Hayatlar*’dan (hikâye) sonra *Gözün Kalır Geride* (hikâye) ile yazarlık serüvenine kaldığı yerden devam ediyor.

TANPINAR, RESİM VE NAMIK İSMAİL

Necati TONGA

Erol Gökşen, kütüphanelerin tozlu rafları arasında hazırlanış sürecine bizzat şahit olduğum iki çalışma ile Tanpınar külliyyatının tamamlanması hususunda önemli bir hizmet gerçekleştirdi. Gökşen’in hazırladığı *Hep Aynı Boşluk*¹ ile Tanpınar’ın süreli yayınlarda kalan deneme, mektup ve röportajları bir bütün hâlinde geçen sene kitaplaştırılarak basıldı. Daha önce İlyas Dirin, Turgay Anar ve Şa-

ban Özdemir’in *Mücevherlerin Sırrı*² adıyla yayımladıkları metinlere pek çok yeni metin ekleyen Gökşen, bu eserdeki dizgi hataları ile eksiklikleri de büyük ölçüde giderdi. Gökşen’in yayına hazırladığı *Tanpınar’dan Çeviriler*³ adlı eserde ise yazarın üzerinde pek durulmayan çevirmenliği ve çevirileri geçtiğimiz aylarda gündeme geldi. Tanpınar’ın çevirileri, ilk defa bu çalışma ile neşredilmiş oldu.

Türk edebiyatının mihenk taşlarından biri olan Ahmet Hamdi Tanpınar üzerine yapılan bu iki derleme kitap,

1 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Hep Aynı Boşluk: Denemeler Mektuplar Röportajlar*, (haz. Erol Gökşen), Dergâh Yay., İstanbul 2016, 518 s.

2 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Mücevherlerin Sırrı*, (haz. Turgay Anar, Şaban Özdemir, İlyas Dirin), Yapı Kredi Yay., 4. Bas., İstanbul 2002, 252 s.

3 *Tanpınar’dan Çeviriler*, (haz. Erol Gökşen), Dergâh Yay., İstanbul 2017, 190 s.

Ahmet Hamdi Tanpınar,
Hazırlayan: Erol Gökşen, *Hep Aynı Boşluk*,
Dergah Yayınları, 2016

şüphesiz ki bundan sonra Tanpınar üzerine çalışacaklar için önemli başvuru kaynakları olacaktır. Bu çalışmalara süreli yayınlarda kalan ve zamanla tespit edilen başka metinlerin eklenmesiyle de Tanpınar külliyyatı tamamlanacaktır.

Bu bağlamda kütüphane taramalarım esnasında karşılaştığım ve Tanpınar'ın kitaplarında yer almayan kısa bir yazısı aşağıda dikkatlere sunulmaktadır. Bu yazı, 1935 yılında *Aylık Yapı Sanatı, Şehircilik, Dekoratif Sanatlar* dergisi *Arkitekt'te* yayımlanmıştır. Yazıda, 9 Kasım 1935 günü Güzel Sanatlar Akademisi konferans salonunda Akademi Müdürü Namık İsmail'in ölümü üzerine yapılan anma

toplantısındaki konuşmalardan parçalara yer verilmiştir. *Tan* gazetesinin 9 Kasım 1935 tarihli nüshasında, Namık İsmail için düzenlenen bu anma toplantısı şu cümlelerle okurlara duyurulmuştur:

“Geçenlerde kaybettiğimiz büyük ressam Namık İsmail'in hatırası bugün Güzel Sanatlar Akademisinde anılacaktır. Akademi, onu bugünkü hâline ifrağ eden Namık İsmail'in büyük ve yorulmaz gayretinden doğmuştur. İşte Namık İsmail töreni, yine onun kurduğu bu çatının altında yapılıyor. Namık İsmail memlekette bir sanat varlığının davasında çalışanların ön safında idi. Gerek tablolarıyla, gerekse idareciliği ile idealine daima sadık kalmış bir sanat mücahidi idi. Bugün onun hayatı, şahsiyeti ve eserleri hakkında Akademi namına estetik profesörü Ahmet Hamdi, Peyami Safa, Elif Naci ve Akademi talebesi söz söyleyeceklerdir. Öğleden sonra saat ikide yapılacak olan bu toplantıya bilâistisna herkes davetiyesiz ve duhuliyesiz olarak gelebilir.”⁴

4 “Namık İsmail Günü”, *Tan*, 9 Kasım 1935, s. 2. Bu anma toplantısı, *Son Posta* gazetesinde ise şu cümlelerle okura duyurulmuştur: “Güzel San'atlar Akademisi direktörü merhum Namık İsmail için dün Akademi ders başlangıcı dolayısıyla bir ihtifal yapılmıştır. İhtifale İstanbul'daki san'at severlerin birçoğu iştirak etmiş, bunlara etrafı siyah kurdele ile çevrilmiş olan ve Namık İsmail'in resmini taşıyan rozetler dağıtılmıştır. Akademinin büyük salonunda toplanılmış, ilk önce Akademi namına Bay Safa bir söylevle gelenlere teşekkür etmiş, Namık İsmail'in Akademi yaptığı hizmetlerden, hocalığından, san'at âlemindeki mevkiinden bahsetmiştir. Bunu iki Akademi talebesi ile yine talebeden bir kızın ve eski Akademi talebelerinden

(Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Araştırmaları Merkezi arşivi)

Arkitekt dergisinde Tanpınar'ın konuşmasının yanı sıra Akademi Yar. Direktörü Safa Günay ve Peyami Safa'nın konuşmalarından birer parça nakledilmiştir. Peyami Safa'nın yaptığı konuşmanın metni, bir gün sonraki *Tan* gazetesinde neşredilmiştir.⁵ Dönemin gazetelerinin ilgili sayfalarını taramama rağmen Tanpınar'ın konuşma metninin tamamına ne yazık ki ulaşamadığımı belirtmem gerekir.

Resim sanatına yönelik zevk ve dikkati Gazi Muallim Mektebinde hocalık yaparken artan Tanpınar'ın⁶ bu ilgisinin ömrü boyunca devam ettiği bilinmektedir. 1933 yılından itibaren Güzel Sanatlar Akademisinde Ahmet Haşim'in halefi olarak estetik mualli-

mi olarak görev yapışı; yazarın sanata, mitolojiye özellikle de plastik sanatlara ilgisini artırmıştır. Bu devrede Tanpınar'ın etrafındaki sanat muhiti, ressam ve heykeltıraşlarla zenginleşir. *Huzur* yazarı; bir kısmı öğrencileri olmak üzere Zeki Faik İzer, Zeki Kocamemi, Zühdi Müridoğlu, Mazhar Şevket İpşiroğlu, Füreya, Nuri İyem, Cemal Tollu, Fahrünnisa Zeyd, Abidin Dino, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Eren Eyuboğlu, Elif Naci gibi ressam ve heykeltıraşlarla bu dönemde yakın dostluklar kurar. Bu ressamların sergilerini gezen yazar, eserleri üzerine de zaman zaman yazılar kaleme alır.

Günlüklerinin yanı sıra *Hep Aynı Boşluk*'taki resim sanatı ve ressamlarla ilgili yazılar, Tanpınar'ın plastik sanatlara olan yakın ilgisini göstermektedir. Aşağıda sunulan yazıda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Güzel Sanatlar Akademisinde hocalık yaptığı dönemde 45 yaşında iken vefat eden Ressam Namık İsmail⁷ ve eserleri hakkındaki

Elif Naci ile muharrir Peyami Safa'nın söylevleri takip etmiştir. "Namık İsmail İçin", *Son Posta*, 10 Kasım 1935, s. 9.

5 Peyami Safa, "Namık İsmail", *Tan*, 10 Kasım 1935, s. 2, 10.

6 Nezahat Özcan, *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserlerinde Resim*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2012, s. 3.

7 Namık İsmail'in Türk resmindeki yeri,

düşüncelerini özlü bir şekilde dile getirdiği görülmektedir.

Not: Yazı neşre hazırlanırken ve dipnotlardaki gazete alıntılarında herhangi bir müdahalede bulunulmamış, dönemin imlasına sadık kalınmıştır.

Namık İsmail

“Şüphesiz ki Namık İsmail’i çok güzel olan eserlerin sahibi olarak tanırız. Fakat kendi, eserlerinin fevkinde idi ve zaman zaman onları düşündükçe cesareti kırılırdı. Bununla beraber hiçbir zaman eser vermekten çekinmedi. Hayatta en güzel şeyin çalışmak olduğunu bilirdi ve çalışırdı.

Namık İsmail’in eseri bütün şahsiyetinin bu iki büyük tezadına göre anlaşılabilir. O, resmi bir taraftan bir nevi tabiat aşkı, daha doğrusu ayrılmamak istediği bir güzellik âleminin cüz’ü gibi kabul etmişti ve herhangi bir nazariyenin delillerine benzeyen eserlerinin yerine bu aşkın nağmelerini verirdi. Diğer taraftan da resimde kendisini avutan bir sığınak bulurdu. Resimde karakteristiğın, ferdi hususiyetlerin peşinde koşmazdı. Ona istediği kadar çirkin ve karakteristik bir model veriniz, biraz sonra fırçasının tabiatı tashih ettiğini görürsünüz.

Namık İsmail, bir kelime ile estedi; kendi şahsî görünüşünden tutunuz oturduğu odaya ve yaptığı esere, okuduğu kitaba ve günün her saatindeki meşguliyetine kadar hep bu müvazeneli estet zevkinin hâkimiyeti görülür.

Ahmed Hamdi”

(Arkitekt, Aylık Yapı Sanatı, Şehircilik, Dekoratif Sanatlar Dergisi, No.: 10, 1935, s. 304).

hayatı ve eserleri hakkında bk. İ. Sefa Günay, *Büyük Türk Sanatkârı Namık İsmail’in Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1937; Zeynep Rona, *Namık İsmail*, Yapı Kredi Yay., İstanbul 1992.